

कात्य उत्कीलः। अग्निः। प्रगाथः - (१,३,५ बृहती, २,४,६ सतोबृहती)

अयमग्निः सुवीर्यस्येशो महः सौभगस्य।

राय ईशे स्वपत्यस्य गोमत ईशे वृत्रहथानाम्॥ ३.०१६.०१

अयम्- एषः। अग्निः- सत्क्रतुः। सुवीर्यस्य। महः- महतः। सौभगस्य- सौभाग्यस्य। ईशे- ईशने भवति। स्वपत्यस्य- शोभनसन्ततेः। गोमतः- चिद्रश्मिसम्पन्नस्य। वृत्रहथानाम्- आवरणबाधकशक्तीनाम्। रायः- सम्पदः। ईशे- ईशने भवति ॥१॥

इमं नरो मरुतः सश्रता वृधं यस्मिन्नायः शेवृधासः।

अभि ये सन्ति पृतनासु दूढ्यो विश्वाहा शत्रुमादभुः॥ ३.०१६.०२

ये। पृतनासु- युद्धेषु। दूढ्यः- दुष्टान्। अभि सन्ति- अभिभवन्ति। विश्वाहा- सदा। शत्रुम्- रिपुम्। आदभुः- अहिंसन्। ते यूयम्। मरुतः- प्राणविशेषाः। नरः- नेतारः। यस्मिन्। शेवृधासः- सुखकराणि। रायः- धनानि सन्ति। इमम्- तमेतम्। वृधम्- वर्धकमग्निम्। सश्रत- लभध्वं प्रापयत वा ॥२॥

स त्वं नो रायः शीशीहि मीद्वो अग्ने सुवीर्यस्य।

तुविद्युन्न वर्षिष्ठस्य प्रजावतोऽनमीवस्य शुष्मिणः॥ ३.०१६.०३

मीद्वः- आनन्दकर। अग्ने। सः- तादृशस्त्वम्। नः- अस्मदर्थम्। सुवीर्यस्य। रायः- धनानि। शीशीहि- तीक्ष्णीकुरु। तुविद्युन्न- प्रभूतदीप्ते। वर्षिष्ठस्य- वर्षकस्य। प्रजावतः- सन्ततिसम्पन्नस्य। अनमीवस्य- अरोगिणः। शुष्मिणः- बलिनः। रायः शीशीहि ॥३॥

चक्रियो विश्वा भुवनाभि सासहिश्चक्रिर्देवेष्वा दुवः।

आ दे॒वेषु॑ य॒तत॑ आ सु॒वीर्य॑ आ शंस॑ उ॒त नृ॒णाम्॑ ॥ ३.०१६.०४

यः । चक्रिः- कर्ता । विश्वा भुवना- सर्वान् लोकान् । अभि- अभिविशति । सासहिः- सहनशीलः । देवेषु । दुवः- परिचरणानि । चक्रिः- करोति । सुवीर्ये- शोभनवीर्याय । देवेषु । आ- आभिमुख्येन । आ- समन्तात् । यतते । उत- अपि च । नृणाम्- मनुष्याणाम् । शंसे- मन्त्रप्राप्तये च यतते ॥४॥

मा नौ अ॒ग्नेऽम॑तये॒ मावीर॑तायै रीरधः ।

मागो॑तायै सहस॑स्पुत्र॒ मा नि॒देऽप॑ द्वे॒षांस्या॑ कृ॒धि ॥ ३.०१६.०५

अग्ने- सर्वभूतहितक्रतो । नः- अस्मान् । अमतये- अज्ञानाय । अवीरतायै- भीतये । अगोतायै- अन्धकाराय । निदे- निन्दायै । मा रीरधः- मा यच्छ । सहसस्पुत्र- शक्तिज । द्वेषांसि- द्वेषभावनानि । अप कृधि- अपाकुरु ॥५॥

श॒ग्धि वाज॑स्य सु॒भग॑ प्र॒जाव॑तोऽ॒ग्ने बृ॒हतो॑ अ॒ध्वरे॑ ।

सं रा॒या भू॑यसा सृ॒ज म॑यो॒भुना॑ तुवि॒द्युम्न॑ यश॑स्वता ॥ ३.०१६.०६

सुभग- सौभाग्यसम्पन्न । तुविद्युम्न- बहुधा दीप्त । अग्ने । अध्वरे- ध्वररहितकर्माणि । बृहतः- महतः । प्रजावतः- सन्ततियुक्तस्य । वाजस्य- भोगस्य । शग्धि- ईशने भवसि । यशस्वता- कीर्तिमता । मयोभुना- आनन्देन । भूयसा- प्रभूतेन । राया- दानयोग्यधनेन । सम्- सम्यक् । सृज ॥६॥